

TANIMLAYICI İSTATİSTİKLERLE YÜKSEKÖĞRETİM (1989-1990)

Prof. Dr. Şan ÖZ-ALP

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından hazırlanan yayında öğretim elemanları ve öğrencilerle ilgili sayısal bilgiler yer almaktadır. (*) YÖK'e bağlı üniversiteler (biri vakıf kuruluşu olan 29 üniversite vardır) ile bağlı olmayan diğer yükseköğretim kurumları bu incelemeye alınmıştır. Kitapta üç bölüm bulunmaktadır Birinci bölümde öğrenci ve öğretim elemanlarıyla ilgili genel bilgiler, ikinci bölümde öğrenci sayılarıyla, üçüncü bölümde ise öğretim elemanlarıyla ilgili ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Türkiye'de yükseköğretimde 1989-1990 öğretim yılında önlisans ve lisans programlarında:

Yeni kayıt	188.672
Okuyan	685.500
Mezun	81.063

öğrenci bulunmaktadır. Kız öğrencilerin oranı ise 1/3 dür.

Lisansüstü programlarda ise,

	<u>Yükseklisans</u>	<u>Doktora</u>	<u>Tıpta İhtisas</u>
Yeni Kayıt	9.334	2.865	1.698
Okuyan	22.469	10.630	7.566
Mezun	3.332	793	1.299

öğrenci bulunmaktadır.

(*) 1989-1990 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri (Ankara: ÖSYM Yayını, 1990).

Ülkemizde üniversitelere bağlı 201 fakülte, 69 dört yıllık yüksekokul, 108 iki yıllık yüksekokul, 106 enstitü bulunmaktadır. Diğer yükseköğretim kurumları grubunda Gülhane Askeri Tıp Akademisi, ihtisas veren 36 hastane (11'i Ankara'da, 19'u İstanbul'da ve 6'sı İzmir'de), 5 dört yıllık yüksekokul (Kara, Deniz, Hava Harp Okulları, Polis Akademisi, Hemşirelik Yüksekokulu), 3 üç yıllık yüksekokul (Gevher Nesibe, Kayseri ve Erzurum Sağlık Eğitim Enstitüsü) ve 1 Sağlık Bilimleri Enstitüsü bulunmaktadır. Bu kurumlarda okuyan öğrenci sayısı 9.006'dır.

Kendi biriminde görevli olan öğretim elemanları sayıları:

Prof.	4.528
Doç.	2.275
Y. Doç.	3.694
Diğer	21.532
Toplam	32.029

Bu sayının 31.190'ı üniversitelerde, 839'u diğer eğitim kurumlarında bulunmaktadır. Bayan öğretim elemanlarının oranı ise 1/3 dür.

Üniversitelerimize bağlı 201 fakültede 540.223 okuyan öğrenci (toplam öğrencilerin % 84'ü), 24.558 öğretim elemanı (toplamin % 77'si) bulunmaktadır. Ancak toplam profesörlerin % 93'ü, doçentlerin % 97'si ve yardımcı doçentlerin % 90'ı fakülte kadrolarında bulunmaktadır.

201 fakülte içinde:

- 24 Tıp
- 21 Fen-edebiyat
- 21 İktisadi ve İdari Bilimler
- 20 Mühendislik
- 16 Eğitim
- 13 Ziraat
- 9 Diş
- 9 İlahiyat
- 8 Mühendislik-Mimarlık, vb.

fakültesi bulunmaktadır.

69 dört yıllık yükseköğretim içinde:

- 24 Eğitim
- 8 Devlet Konservatuvarı
- 6 Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
- 6 Su Ürünleri, vb.

yükseköğretiler bulunduğudur.

108 iki yıllık yükseköğretim içinde:

- 84 Meslek
- 11 Sağlık Hizmetleri
- 3 Sanat Eğitimi
- 2 İlahiyat Meslek, vb.

yükseköğretiler bulunduğudur.

106 enstitü içinde:

- 29 Fen Bilimleri
- 28 Sosyal Bilimler
- 20 Sağlık Bilimleri
- 5 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
- 2 Adli Tıp
- 2 Çocuk Sağlığı
- 2 Onkoloji, vb.

enstitüsü yer almaktadır.

Diğer eğitim kurumlarından Gülhane Askeri Tıp'ta okuyan 931 öğrenci, 335 ihtisas yapan doktor, 295 öğretim elemanı (68 Prof., 72 Doç.) bulunmaktadır.

Tıpta ihtisas veren 36 hastane ve bu hastanelerde 2.951 ihtisas yapan eleman bulunmaktadır.

Harp okullarında:

Kara	4.004
Deniz	830
Hava	895

olmak üzere toplam 5.729 öğrenci vardır.

En çok fakülte öğrencisine sahip iller:

	<u>Öğrenci Sayısı</u>	<u>Fakülte Sayısı</u>
Ankara	85.776	41
İstanbul	85.270	43
İzmir	29.764	15
Bursa	13.440	8
Erzurum	11.924	9
Konya	11.563	11
Eskişehir	239.400 (AÖF ile)	7

Lisans derecesiyle mezun olanlar içinde:

16 yaşın altında	2
16 yaşında	18
17 yaşında	106
22 yaşında	14.027 (en fazla)
40 yaş ve üstü	562

öğrenci bulunmaktadır.

Üniversiteler içinde İstanbul 3.036 öğretim üyesi (toplamın % 9.4'ü) ve 879 profesör (% 19.4) ile ilk sırada yer alırken, Gaziantep 175 öğretim üyesi ve 6 profesör ile en sonda yer almaktadır.

32.029 öğretim elemanının % 89.4'ü devamlı statüde, % 10.6'sı kısmi statüdedir. Marmara'da toplam 1.533 öğretim elemanından 997'si (% 65) kısmi statüdedir. Boğaziçinde 3 ve Gaziantep'de 4 öğretim elemanı kısmi statüdedir.

Öğrenci sayıları bakımından üniversiteler:

	<u>Yeni Kayıt</u>	<u>Toplam</u>	<u>Mezun</u>
Anadolu	72.994 (%42)	243.878 (%38)	7.932 (%10.4)
İstanbul	8.790 (% 5)	40.050 (% 6)	5.704 (% 7.5)
Gazi	8.328	31.885	5.518
Ankara	7.094	30.725	5.402
Mimar Sinan	807	3.481	436
Gaziantep	1.076	3.331	448
100. Yıl	711	2.157	530

Üniversitelerimizde 1989-90 öğretim yılında 7.904 yabancı uyruklu öğrenci vardır. Bunlardan 1.634 yeni kayıtlıdır. Bu öğretim yılında 1.001 öğrenci de mezun olmuştur.

Bazı üniversitelerin yabancı öğrenci sayıları şu şekildedir:

Anadolu	1.441
ODTÜ	1.136
İstanbul	871
Ankara	557
Hacettepe	538
İnönü	5
100. Yıl	3
Fırat	2

Yabancı öğrencilerin uyruklarına göre sayıları ise:

KKTC	2.678 (% 34)
İran	2.115 (% 27)
Yunanistan	685 (% 8)
Ürdün	461
Suriye	437
Sudan	248
İsrail	110
Lübnan	104
Irak	101
Pakistan	100

Ayrıca Tanzanya'dan 51, Kenya'dan 47, Gana'dan 40, Çin'den 16, Etyopya'dan 7 öğrenci üniversitelerimizde okumaktadır. Türkiye'de aşağı yukarı 80 ülkeden öğrenci bulunmaktadır.

Anadolu Üniversitesinde okuyan 1.441 uyruklu öğrenciden 1.408'i AÖF'de, ODTÜ'deki 1.139 öğrenciden 667'si Mühendislik Fakültesinde, İstanbul Üniversitesindeki 871 öğrenciden 178'i Cerrahpaşa Tıp ve 157'si İstanbul Tıp'da, Ankara Üniversitesindeki 557 öğrenciden 125'i Tıp'da bulunmaktadır. Askeri yüksek eğitim kurumlarında ise toplam 44 yabancı öğrenci bulunmaktadır.

Üniversitelerimize bağlı 106 enstitü bulunmaktadır. Bu enstitülerde toplam 33.099 (22.469 yüksek lisans, 10.630 doktora) öğrenci bulunmaktadır. Geçen yıl toplam 4.125 (3.332 yüksek lisans, 793 doktora) öğrenci bu kurumlardan derece almıştır.

Ülkemizde en çok lisansüstü öğrenciye İstanbul Üniversitesi 6.326 (% 19) sahip bulunmaktadır. Bunlardan 4.008'i doktora öğrencisidir. Bu üniversitenin 8 enstitüsü vardır. Bu enstitüler içinde de Sosyal Bilimler 4.662 öğrenci ile ilk sırada yer almaktadır.

Enstitülerin öğrenci sayılarına ilişkin bazı bilgiler aşağıda verilmiştir:

<u>Üniversite</u>	<u>Enstitü</u>	<u>Toplam</u>	<u>Y.Lisans</u>	<u>Doktora</u>
İstanbul	Sosyal Bilimler	4.662	3.191	1.471
İst. Teknik	Fen Bilimleri	2.481	1.835	646
O.D.T.Ü.	Fen Bilimleri	2.017	1.509	508
Marmara	Sosyal Bilimler	1.728	1.312	416
100. Yıl	Sosyal Bilimler	10	9	1
Hacettepe	Onkoloji	9	4	5
Anadolu	Metalurji	5	5	—

Bazı anabilim dallarına göre lisansüstü öğrencilerin dağılımı ise şu şekildedir:

3.045	İşletme
2.278	Eğitim
2.275	Ziraat
1.579	Mimarlık
1.299	Makina
1.298	İktisat
1.101	Elektrik-Elektronik
876	Kamu Yönetimi
835	Hukuk

Tababet uzmanlık tüzüğüne göre ihtisas yapan toplam 7.566 elemanın bazı eğitim birimlerine göre dağılımları ise:

<u>Kurumlar</u>	<u>Tıp</u>	<u>Diş Hekimliği</u>
Hastaneler ve Tıp Merkezleri	2.951	—
İstanbul Ü.	988	1
Ankara Ü.	433	—
Hacettepe Ü.	402	5
Gülhane Askeri Tıp A.	335	—
Anadolu Ü.	138	—
Marmara Ü.	71	—
Fırat Ü.	60	—

İhtisas yapanların bazı tıp alanlarına göre sayıları ise:

<u>Anabilim Dalı</u>	<u>Sayı</u>
İç hastalıkları	444
Çocuk Sağlığı	357
Anesteziyoloji	258
Radyoloji	232
Psikiyatri	141
Adli Tıp	22
Ortodonti	5
Sualtı ve Deniz Tababeti	1

Üniversitelerimizdeki 31.190 öğretim elemanından:

<u>Üniversite</u>	<u>Sayı</u>
İstanbul	3.036 (% 9.4)
Ankara	2.811 (% 8.8)
Hacettepe	2.472
Gazi	1.968
Ege	1.819
İnönü	281
100. Yıl	219
Gaziantep	175

de bulunmaktadır.

Bazı fakültelere göre öğretim elemanları sayıları ise aşağıda verilmiştir:

<u>Üniversite</u>	<u>Fakülte</u>	<u>Sayı</u>
İstanbul	Tıp (2 fakülte)	1.386
Ankara	Tıp	774
Hacettepe	Tıp	707
O.D.T.Ü.	Mühendislik	705
Ege	Tıp	588
Gazi	Tıp	300
Gaziantep	Eğitim	1 (doç.)
	Tıp	20 (2 prof., 1 doç.)
	İlahiyat	2 (1 ögr. grv., 1 okutman)

Üniversitelerimizde görevli 31.190 öğretim elemanından 28.654'ü devamlı, 2.217'si (% 7) kısmi statüdedir. Ayrıca 275 sanat-

cı, 78 emekli sözleşmeli statüde çalışmaktadır. Özetle bazı üniversitelerde öğretim elemanlarının statüleri:

<u>Üniversite</u>	<u>Devamlı</u>	<u>Kısmi</u>	<u>Toplam</u>	<u>Kısmi Fakülte/Enstitü</u>
İstanbul	2.669	266	3.036	(171'i tıp)
Ankara	2.674	113	2.811	(63'ü tıp)
Ege	1.678	75	1.819	(60'ı tıp)
Marmara	475	997	1.533	(94'ü tıp, 179 eğitim)
Boğaziçi	457	3	500	(2'si İ.İ.B.F.)
İnönü	43	235	281	(77 fen-edebiyat, 50 eğitim)
100. Yıl	208	11	219	(8'i fen bil. ens.)
Gaziantep	169	4	175	

Üniversitelerimizde 459 yabancı uyruklu öğretim elemanı (12 prof., 19 doç., 20 y.doç., 147 ögr.grv., 89 okutman, vb.) bulunmaktadır. Bazı üniversitelerimize göre bunların dağılımı ise şu şekildedir:

O.D.T.Ü.	121
Bilkent	88
Marmara	63
Ankara	31
Hacettepe	24
Boğaziçi	16
Anadolu	14
İstanbul	13

Yukarıda verilen bilgilerin bazılarını üç yıl önceki 1986-1987 istatistikleriyle karşılaştıracak olursak ilginç sonuçlar çıkmaktadır (**). 1986 - 1987 öğretim yılında yeni kayıt 132.248 öğrenci varken geçen yıl bu rakam 188.672'e (% 43 artış), okuyan 481.600 öğrenci de 685.500'e (% 42 artış) ulaşmıştır. Lisansüstü programlarda okuyan 14.078 yüksek lisans öğrencisi 22.469'a (% 60 artış), doktora yapan 6.702 öğrenci sayısı 10.630'a (% 63 artış) yükselmiştir.

Öğretim elemanı sayıları toplam 24.382'den 32.029'a (% 31 artış), profesör sayısı 1.911'den 4.528'e (% 136 artış) yükselmiş, doçent sayısı ise 3.142'den 2.275'e (% 28 azalma) düşmüştür.

(**) 1986-1987 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri (Ankara: ÖSYM yayını, 1990).

Son üç yılda yabancı öğrenci sayısı 6.923'den 7.904'e (% 14 artış) ulaşmıştır. KKTC'li öğrenci sayısı 1.327'den 2.678'e (% 102'lik artış) yükselmiştir. İran'lı öğrenci sayısı ise 3.206'dan 2.115'e (% 34 azalma) düşmüştür.

ÖSYM'nin Yükseköğretim İstatistikleri adlı yayını mutlaka dikkatle incelenmeli ve yükseköğretime ilişkin politikalar geliştirilirken bunlar gözönünde bulundurulmalıdır.